

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Art coli și corespun-
dente pentru pu-
blicare se trimit re-
dactiunii.Concurese, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10⁰⁰ cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.
PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.
Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Trebuie să se cultive preotul ortodox român?

de

Simion Stana.

Orice clasă de oameni de pe globul pământesc încontinuu nizește într-acolo, ca să se perfecționeze cât se poate de mult în cariera ce o ocupă. Faptul acesta este și o recerință a timpurilor ce trăim, cari zi de zi în mod repentin și cu pași gigantici zboară spre proges.

O națiune care își cunoaște destul de bine interesele morale și materiale, cari interese sunt motorul civilizațiunii, — se străduiește, ca clasele ce o compun să se desvoalte și lumineze în proporție egală. Pentru că e incontestabil că progresul oricărei clase dintr-o societate oarecare, corespunde scopului și poziției ce ea (clasa) îl ocupă acolo. Ca omul însă, să poată veți în societate ca ființă rațională, iar societatea să poată prospera și fiecărui individ să-i poată procura fericirea temporală și cea eternă, primuloco trebuie să se pună în legătură morală cu creatorul său Dzeu. Dela el să-și inspire tot traiul său și cu voința lui să-și conformeze toate lucrările sale omenesti. — De aceea deodată cu formarea societății s'a instituit biserica, ca depozitară și scut a învățământului religios-moral precum și clerul, ca propagator al simțului religios și principiilor morale, de cari societatea trebuie să țină cel mai mare cont, dacă voește să nu decază.

Lucrul acesta l-au propagat deja din antichitate cei mai geniali oameni ai omenimei.

Toți reformatorii și organizatorii societăților omenesti, au fost de principiul că omenimea poate prospera numai având ca bază a activității sale, credința în Dzeu, în nemurirea sufletului, în viața eternă după moartea corpului; că după moarte fiecare individ trebuie să dea socoteală creatorului său despre faptele săvârșite în viață. Pe aceste credințe se bazează toate legile și instituțiunile binefacătoare ale omenimei. Fără dânsle nimenea nu e în stare a guvernă omenimea ea devine sălbatică și-și pierde chipul și asemănarea lui Dzeu. Convingerea aceasta a tuturor oamenilor profund cugețatori a fost totdeauna așa de puternică, încât ei totdeauna au căutat să susție cu toate puterile lor prestigiul religiei și al moralei. Spre scopul acesta s'au înființat mulțimea de mănăstiri și biserici ca centre de cultură religioasă morală. — Și într'adevăr biserica peste tot a fost un puternic motor al civilizației, ceea-ce foarte bine se observă în toate statele creștine. Prin credința propagată de biserică s'au inspirat toate faptele oamenilor mari, și popoarele au suportat cele mai grele ispite, nenorociri și primejdii. Această puternică bază a societății omenesti cu care s'au ilustrat și strămoșii nostri, există și azi în convingerea marei majorități a poporului nostru. Dovadă avem și acum

ca și în trecut mulțimea de templuri ce se ridică la noi și la a căror înălțare cu devotament contribuie atât bogatul cât și săracul. Toate sacrificiile și tot obolul ce depune poporul nostru pe altariul culturai naționale, izvoește din credința lui cea ferbinte în Dzeu. — Și e și natural să fie așa. Lucrul acesta îl pretinde și natura omului, care este după. Dacă omul ar fi compus numai din materie, — pentru susținerea vieții sale ar avea lipsă numai de materie. Dar fiindcă el este compus și din spirit, pe lângă nutremântul reclamat de materie, mai are trebuință și de cel reclamat de spirit, care nu-și poate susține viața decât numai cu elemente spirituale.

„Nu numai cu pâne va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dzeu“ zice Mântuitorul nostru Isus. Cristos.

Iară acela, care trebuie să nutrească societatea cu această hrană spirituală — este clerul. El trebuie să fie pus în poziție de a dà tuturor claselor societății, sau tuturor oamenilor necultivați și savanți, nutremântul spiritual necesar. Iată pentru ce Dl Cristos zice apostolilor: „Voi sunteți lumina lumii, voi sunteți sarea pământului, unde nu-i lumină, totul se întunecă, unde nu-i sare, acolo vine putreziciunea.“ Inșă, ca preotul să poată sta cu demnitate pe această treaptă înaltă a poziției sale, trebuie să fie preparat, educat și instruit cu cea mai mare îngrijire. Trebuie, după cum zice apostolul, să fie înarmat cu toate armele lui Dzeu. Cu alte cuvinte i-i trebuie preotului nostru o mare cultură intelectuală, morală și cu deosebire teologică și disciplinară. — La noi pretind și interesele noastre naționale, precum și timpul reclamă, ca preotul să fie dacă nu mai învățat ca toate clasele societății, apoi să fie cel puțin la nivelul oamenilor celor mai culti din ea. Inșă mai presus de toate cultura sa morală să fie ireproșabilă. Faptul că și la noi au îmbrăcat cinstita reverendă multe persoane destul de excepționabile, zic faptul acesta trist pentru națiunea noastră, își are deja urmările funeste — Trebuința preotului de a-se cultivă, este cu atât mai vădită, cu cât în timpul nostru, ideile subversive și întunecate ale unor doctrine nenorocite și fatale pentru noi au căpătat teren la popoarele învecinate cu noi, și de aici se acaparează în mințile multora dintre credincioșii noștri.

În momentele aceste critice preotul nostru nu mai poate rămâne în poziția sa clericală din trecut, de a urmă numai prescripțiunile pentru săvârșirea cultului divin în sf. biserică și apoi a-și căută interesele proprii. — Preotul nostru de azi și mâne trebuie să aibă convingerea că el este urmașul apostolilor, el ca și dânsii trebuie să predice religia în biserică, în școală, în adunările publice și particulare, și în tot locul unde i-se dà posibilitatea. Să-și apere religia, limba și neamul, să mustre, să dojenească pe cei răi și neînțelepți, cu vreme și fără de vreme, după cum zice apostolul. Și în tot locul să dea cu viața sa și cu faptele sale exemplu

de devotamentul său religios, de moralitatea sa înaltă evanghelică, ca văzând oamenii faptele lui cele bune să preamărească pe Tatăl ceresc, după cuvântul Sf. Evanghelii și să se îndemne a urma și ei faptele cele bune.

Trebuința acestei culturi la clerul nostru, o vom simți cu deosebire atunci, dacă ne vom transpune cu gândirea în mijlocul poporului muncitor. Fiind el ocupat în munca lui zilnică, pentru hrana sa și a celorlalte clase sociale, nu-i rămâne timp, când să se acupe cu cultura sa spirituală, afară de dumineci și sărbători, când se duce la Sf. biserică. Deci biserica este școala lui, acolo trebuie să i-se dea lecții trebuitoare pentru cultura lui spirituală, acolo trebuie să i-se nobiliteze sufletul și inima; acolo să i-se comunice proviziunea necesară de cunoștință și sentimente, pentru îmbărbătarea lui, pentru apărarea lui de ispite, pentru domolirea pasiunilor sălbatice, pentru regularea vieții lui și păzirea de viții. — Faptul că lucrul se întâmplă astfel coincide nu numai cu natura omului ci și cu interesele statului respective statelor. Înaintarea și progresul unui stat a fost totdeauna călăuzit și favorizat de biserică, care nu periclitează nici o instituție folositoare pentru omenime. Religia creștină nici când n'a fost în detrimentul înfloririi și înfiorării unui stat. Dincontră ea inspiră credință, iubire și dragoste către Dzeu și aproapele; dreptate și pace între oameni. Ea totdeauna învață, că cele ce sunt ale cezarului să se dea cezarului, iar cele ce sunt ale lui Dzeu, să se dea lui Dzeu; lucru pe care îl pretinde natura dublă a omului. —

Preotul este așadar conducătorul moral, pedagogul educator și învățătorul poporului. Fără această făclie aprinsă în tutunerecul ignoranței și a imoralității ce înfășură și înăbușește sufletul poporului de jos, el ușor poate deveni prada vițiilor și destrăbălărilor. Deprinderile rele și lipsa de principii sănătoase, îl împing la destrăbălări și crime cari zgudue întreaga societate. — De aceea preotul nostru trebuie să învețe pe oameni gură către gură și să-le arate în însuși persoana sa calea mântuirii, adevărul lucrurilor și viața sa exemplară plină de fapte bune. Datorințele lui reclamă ca el să știe carte multă; misiunea lui este eminentemente științifică. Iar pentru ca să fie totdeauna la înălțimea chemării sale, nu este de ajuns ca el să învețe carte numai în școală, ci el trebuie să fie în curent cu tot progresul și știința omenească. —

Închipuiți-vă un general de armată. El este însărcinat a purta un răzbel cu ajutorul științei sale strategice.

Tot planul răzbelului, toată vitejia, eroismul soldaților: toate mișcărilor lor în diferite direcții, inima, conștiința și draostea lor de țară, sunt concentrate în acest om. Dela el atârnă deci ori izbânda ori pierderea răzbelului. — Astfel și preotul este un general al vasului sacru al bisericii, încredințate păstoririi sale, de către Mântuitorul lumii. El este generalul, conducătorul răzbelului moral. El este dator a lupta cu întreaga sa casă, contra ignoranței, contra tuturor gândurile rele, contra poftelor necurate, contra materializmului ruinător de suflete și contra tuturor faptelor rele cari distrug societatea. Pentru aceasta trebuie să fie profund cunoscător de suflete și inimi să poseadă așa zicând topografia vieții fizice și morale a oamenilor cu cari are afaceri; să cunoască strategia duhovnicească prin care se face tuturor toate, ca pe toți să-i dobândească.

În misiunea sa el se deosebește mult de preotul apusean ori protestant. El are îngrijire de moralitatea fiecărui suflet din parohia sa. Este responsabil față cu Dzeu de degradarea morală a fiecărui individ și față cu societatea de toate scăderile membrilor ce-o compun.

Dar pe lângă acestea el este și părinte de familie, iar membrii familiei lui trebuie să fie model de cultură și moralitate în parohia sa. În inimele credincioșilor păstoriți, sunt înrădăcinate sentimente de stimă și cinste față de familia preotului. Și toate acestea decurg din caracterul de sanctitate al preotului ortodox, precum și din poziția lui ideală ce o are față de societate. Preotul nostru cu ajutorul legăturilor sale familiare este primul membru al societății unde trăește, lucru prin care se distinge foarte mult de preotul apusean, care este numai un simplu agent al bisericii sale centrale. Ortodoxul după definiția bisericii sale privește ca centru fiecare comunitate religioasă. Pentru legăturile și datorințe sublime și ideale ce le are față de societate el se numește părinte și păstor.

Se numește păstor pentru că el conduce turma cuvântătoare silindu-se a îndruma pe toți către prescripțiile religiei noastre ortodoxe, exprimate în sfânta și curata învățătură a bisericii. Iar aceasta țintă nu poate fi alta decât a crea în toți fiii bisericii ortodoxe o inimă și un suflet, iubirea de Dzeu și aproapele.

Iată ce misiune sublimă și sfântă are preotul nostru.

Fiți voi mândri preoților și părinți sufletești de chemarea sublimă la care va rânduit pronia cerească. Voi sunteți cei mai mari învățători. Voi sunteți reformatorii spiritelor și corpurilor prin sfintele taine, ce săvârșiți în tot momentul. Cuvântul lui Dzeu este toiagul vostru cu ajutorul căruia conduceți pe credincioși. Aceste drepturi frumoase vă sunt date de însuși Mântuitorul nostru Hristos — Dzeu prin ordinul: „Mergând faceți învățacei toate popoarele botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh, învățându-le să păzească toate câte v'am poruncit vouă“.

Drepturile însă — reclamă și datorințe.

Conferința pastorală-catihetică în prot. Timișorii.

Conform înaltului ordin al Ven. Consistor emis în anul 1908, relativ la ținerea conferințelor catihetice, în anul trecut 1909, tocmai la încheiere, în 30 decembrie, s'a ținut în Timișoara conferința tractuală, pastorală catihetică, sub conducerea P. O. Domn protoprezbiter Dr. Tr. Putici. Terminul acesta eră cât se poate de nepotrivit, ceea-ce recunoscuse și părințele protoprezbiter, preoții însă erau ceice simțiau mai bine. Cu toate acestea conferința a fost binecercetată, mai bine ca în anul premergător. Faptul acesta este a-se atribui salutarei dispozițiuni, emanate din partea vrednicului șef tractual, că preoții între altele sunt obligați a asista în corpore la st. liturgie, să-și mărturisească păcatele și să se cuminece, ceea-ce s'a și întâmplat, spre deplina mulțămire sufletească a tuturor. Căci dacă întrunirea aceasta preoțască nu va fi cucerit alt succes, aceea e sigur, că de sub examenul mărturisirei, a tainei penitenții, mulți frați au ieșit ușurați de povara unor păcate ce le apăsă sufletul. Fiecare dintre frați își caută câte un doctor sufletesc mai mai în etate și mai expert, ca să-i lecuiască sufletul. De pe fețele tuturor puteai observa mulțămirea celui-ce trece peste un examen

științific cu succes, acărui dovadă este diploma. Și frații preoți încă au căpătat în chip de diplomă atestat dela Duhovnicul său, pentru justificare.

Eu atribui momentului acestuia o deosebită importanță. Generalizarea lui ar da pildă bună credincioșilor și în deosebi inteligenței noastre, de care ne plângem, că e lipsită de evlavie și nu se supune obligamentelor legii bisericești, între cari e și mărturisirea și cuminecătura.

După împărțirea cu sf. taină și sfârșitul st. Liturgii, am trecut cu toții în sala școlii, unde pâr. protoprezbiter printr'o vorbire acomodată deschide conferința. Substratul cuvântului de deschidere este: purtarea preotului ca păstor sufletesc: ținuta lui în biserică și preste tot la cultul public, la cultul privat; inferează pe preoții cari nu predică de loc și totuși fac rapoarte la finea anului, că au ținut atâtea și atâtea predici. (Apropo: eu aflu că ar fi bun remediu paliativ, ca cu ocaziunea conferințelor pastorale, tocmai preoții înfierați să fie destinați a predică la sf. liturgie). Cuvântul de deschidere se încheie cu îndemnuri de a observa preoții ținută corectă în societate, ca să își câștige mulțămire sufletească.

Fixându-se ordinea zilei, în primul loc urmează prelegerea practică din Religione. Fratele G. Tocitu prelege despre pilda cu Vameșul și farizeul, iar la sfârșitul prelegerii s'a deschis discuția asupra ei, la care au luat parte: preoții N. Crișmariu, C. Micu și părintele protoprezbiter. Conform observărilor prelegerea a lăsat mult de dorit, dar s'a avut în considerare scurțimea timpului, de care a dispus prelegătorul pentru preparare. Pentru succesul prelegerilor, și ales ca nu numai prelegătorul să aibă destul timp de preparare, dar ca și ascultătorii să poată urmări prelegerea cu interes și cu ochi critici obiectivi, pentru lămurirea cunoștințelor e de dorit, ca prelegătorii să fie designați din bună vreme, tema de preles să se facă cunoscută tuturor preoților cu ocaziunea convocării. De altmintea fie încredințat oricine, că producerea cu prelegere practică la conferință, numai atunci succede, dacă acasă în școală face exerciții în propunere metodică.

Punctul al doilea a fost: dizertația pâr. Ioan Oprea, din sfera pastorală catihetică. Titlul nu mi-l-am notat, dar știu da seamă despre cuprins. După o introducere frumoasă în formă de premise, face concluzia, că preoțimea nu și-a educat generația, de aceea poporul se ceartă cu poruncile legii. Adevăr afirmă când zice, că biserica e lipsită de credincioși, fiind-că preotul nu-și crește credincioși pentru biserică. Însiră pedecile ce se opun succesului catehizării precum: scurțimea timpului destinat pentru înv. religioasă; cărțile școlare din înv. profan nu conglăsuiesc cu înv. religioasă dar nici părinții nu dau vreo atențiune creșterii religioase morale a copiilor lor. Arată conferențiarul, cum are să propună și ce să propună catihetului. Învățământul să fie colorat cu aplicarea în practică. Ca coroană a acestui învățământ se ridică predica și bunul exemplu din partea preotu-

lui. Teoria e spriginită de exemple practice, ceea-ce a făcut bună impresie asupra ascultătorilor, cari au primit dizertația cu mulțămire și cu dorința de a-se publica în foaia oficioasă.

Ca al treilea punct din program a urmat, dizertația Dlui profesor Vasile Micula, esmis din partea Ven. Consistor. Domnul profesor a spus cuvinte de aur, cari dacă s'ar putea traduce în fapte ar prețui și mai mult decât aurul la poporul nostru. E adevăr recunoscut, că prin asociere au făcut oamenii cele mai mari progrese în toate ramurile vieții în veacul din urmă. Și nu e imposibil ca să prindă și la noi rădăcină sămânța bună. Ne lipsește însă un Tordășan și organizarea.

Conferința și-a exprimat mulțămirea față de Ven. Consistor și față de Dl profesor Micula pentru sollicitudinea arătată cu această prelegere, care s'a primit fără discuție, cu promisiunea de a-se acomoda ei. Părintele protoprezbiter încheie conferința, iar participanții se îndepartă cu propusul de a-și face fiecare și mai departe datorințele. *Correspondentul.*

Regiunile polare și descoperirile mai noue.

(Prelegere rostită de prof. N. Mihulin, la 6/19 dec. în sala festivă a seminarului din Arad.)

Doamnelor și Domnilor!

Românul când povestește ceva începe vorba la început, predă originea poveștii, povestește toate împrejurările acțiunii și la fine spune ceea ce formează sâmburele predării sale. Permiteți-mi deci să arăt și eu că sunt român dela roată, să încep dela început povestea mea!

Deja egiptenii erau buni geografi și dela ei au luat și grecii cunoștințele geografice. Dar cunoștințele acestea erau mai mult astronomice, căci în cunoașterea globului pământesc se mărgineau la ținuturile din jurul lor. Pământul lor era plan, era ca o piele întinsă și încunjurată de un râu numit „oceanos“. Ce era dincolo de oceanos? La aceasta grecii răspundeau cu mitul. Dela greci a trecut cunoașterea pământului și la romani.

În geografie mult n'au produs romanii. N'au produs, căci mai de valoare erau pentru ei produsele literare, dar au și avut podeți pe un Horaț, un Virgiliu și alții.

După răspândirea creștinismului privirea oamenilor era ținută asupra lumii de dincolo, se discutau lucruri religioase, erau ocupați cu combaterea diferitelor doctrine, pentru a consolida religiunea lui Hristos. În diferitele sinoade ecumenice doar nu puteau vorbi despre cele ale pământului, așa încât cunoștințele geografice rămaseră tot acolo, unde erau pe timpul grecilor. Puține erau cunoștințele acestea. Pe pământ erau, de cunoscut însă nu l-au cunoscut.

Dar să nu ne lăudăm, să fim puțin mai moderați, că și noi cei moderni avem încă de ce roși! Hartele pământului încă și azi în unele locuri sunt neexacte, unele locuri numai pe nimerite sunt desemnate, vestind neputința noastră. Nici n'a fost lucru de șagă a descoperi pământul. Câte neajunsuri, câte suferințe, câte vieți omenești n'au reclamat aceste descoperiri, până în fine mult-puțin am putut afirmă, că numai polurile ni sunt necunoscute.

De demult expedițiunile în părți necunoscute s'au făcut din dor de câștig parte, parte, ca să ajungă la un loc cunoscut pe cale mai scurtă, pe cum a făcut-o Cristoforo Columbo spre India. Din întâmplare, și fără voia lor descoperiră unele părți necunoscute ale pământului.

Iubirea de argint, dorul de a se îmbogăți repede i-a împins spre locuri necunoscute.

Lumea s'a civilizat! Se vorbește despre soare, despre plante cu toată siguranța. Ba ni-se pareă, că pe Marte vedem deja și oameni. Pe unii deja li dureă capul, cum ar putea comunica cu cei din Marte și acasă nu cunoșteau încă polurile pământului. Eră și grea de aflat. Nu numai împrejurările grele de pe acolo, dar lipsă imboldul, dorul de câștig, care să fi împins întreprinzători anume pentru descoperire.

Deodată doi americani cu câteva luni înainte de asta aduseră lumea în fierbere prin vestea, că lor în fine le-a reușit a stă în polul nordic. Aceștia au fost englezii Cook și Peary. Fiind chestia mai actuală am aflat de bine cu permisiunea și din bunavoiața D-v. a mă ocupa azi cu aceste teritoare și mai vartos cu polul nordic. Mă voiu nizu să vă dau, după putință, o iconă clară.

Doamnelor și Domnilor! Milton în „Paradisul pierdut” amintește, că D-zeu supărându-se pe protopărinții noștri pentru căderea în păcat, a trimis ingerul său, ca pe aceștia să-i scoată din raiu. Ia-i dacă ai de unde?! În năcazul său, ingerul a izbit așa de tare în pământ încât i-s'a schimbat poziția osiei. De aici osia pământului azi e înclinată. Din înclinarea aceasta temperatura (căldura) nu e uniform împărțită pe suprafața pământului. În jur de ecvator, în Africa, partea sudică a Aziei, prin mijlocul Americii-sudice, căldura e atât de mare, încât de multe ori trece peste 50°C. Prin Europa, Azia și America-centrală, în sudul Africii și Americii-sudice, temperatura e stămpărată. Cu cât mergem mai spre nord și mai spre sud de părțile acestea, căldura tot scade apropiindu-ne de poli, unde căldura scade peste — 50°C.

În ținuturile acestea reci, nici nu e mirare, că nici cei mai dibaci întreprinzători în ale expedițiunilor n'au izbutit a călca polurile. *Nansen*, *Nordenskjöld* și alții au descoperit și descris unele părți din cele descoperite. Așa din ținuturile polului nordic deveni cunoscută Groenlanda, iar din cel sudic pământul *Edvard VII.* și *Victoria*. Groenlanda precum și inzulele din jurul ei sunt precis cunoscute din toate punctele de vedere.

Groenlanda — țara zăpezii — cu forma ei de ic trece în ținuturile stămpărate. Litoralul sud-vestic al inzulei acesteia, precum arată și desennul e strijelată, marea intră în uscat formând „fjorduri” tocmai ca și în peninzula Scandinavia. Gheața, râurile de gheață din Groenlanda alunecând cu încetul ajung la litoral unde în urma greutății se rup bucăți mari din gheață, cari apoi luate de curențele marine tind spre părțile mai calde. Aceștia sunt munții de gheață, cari luți de valurile mării ajung până în mările mai calde unde apoi se topesc. Cât de mari pot fi oare acești munți de gheață? Nu sunt rari nici exemplare, cari dela nivelul mării sunt înalți de 24—25 m., iar partea din apă e pe de 6—8 ori așa de mare. Grosimea munților acestora de multeori e de 100—120 m., iar lățimea lor e de mai mulți kilometri. În jurul polurilor totul e gheață. Cu gheață e acoperit uscatul, înghețată e și marea în cea mai mare parte a anului. Vântul șueră ducând cu sine zăpada dintr'un loc la altul. Ici dărâmă, colo clădește dealuri de zăpadă. Pretutindenea e alb, pretutindenea e zăpadă!

Mașteră e și natura în ținuturile acestea. Nicăiri verdeafă, nicăiri plante, și din animale numai acelea, cari în urma structurei corpului pot viețui în mările răci, iar pe uscat numai ursul polar și cerbul tarand (renul) și cănele reprezintă sugătoarele! Uitam să amintesc și omul. Căci și oameni locuiesc aici. Eschimoșii sunt locuitorii ținuturilor polare și azi sunt supuși fideli ai Danemarcei. Lumea și azi ti privește ca și o curiozitate a omenimei. Ni-se par ființe din povești, pe cari însă nu-i așezăm în grădini frumoase, unde să-și desfăteze sufletul în tot ce a creat D-zeu, mai frumos, unde fericirea și indestulirea le suride din fețele lor prea frumoase, ci ti știm în locurile cele mai rigide unde dimpreună cu animalele amintite sunt reprezentanții viețuitoarelor. Nu sunt frumoși, nu întrunesc calitățile frumuseții corporale, dar întrunesc a celei spirituale, încât putem zice că în privința aceasta întrec unele popoare culte europene.

Ca să cunoaștem mai deaproape pe acești fii mașteri ai naturii, vă voiu povesti mai pe larg despre ei.

Cuvântul „*eschimos*” nu e al limbei locuitorilor polari, căci ei se numesc „*inuiti*”. Cuvântul *eschimos* înseamnă mănăcări de carne vie, iar *inuiti* — om. Ei pe sine altcum nu se numesc. Te cuprinde o groază numai la cugetul, că în astfel de ținuturi mai locuiesc și oameni. Și totuși locuiesc, căci *eschimoșii* sunt obișnuși cu referințele polare.

Eschimoșii după principiile noastre sunt oameni urâți. Sunt pitici, de abea ajung mărimea de 120 cm., cu fața mult-puțin ovală, nas turtit și lat, ochii codăți, părul negru și gros, iar pielea le este galbin-brunetă carea fiind unsă, lucește și răspândește un miros greu. Barbă și musteți n'au, numai unii se pot mândri cu câte un tuleu de păr, ca și împuns cu sula în buza superioară și în barbă. Cu o înfățișare de aceasta n'ar câștiga *eschimosul* premiul prim în frumsețe.

Dar încă vestmintele! Stofă și pânză ici-colea vezi numai pe câte un *eschimos* dela „oraș” (*Upernivik* și *Gothaab*) și atunci uită la fală! Muritorii de rând sunt îmbrăcați dela creștet până în tălpi cu piei de focă, ori'urși de mare. Albiturile sunt înlocuite cu piei de păsări de mare. Când vezi un *eschimos* îmbrăcat astfel, nu-ți vine a crede, că naintea ta stă o ființă creată după chipul și asemănarea lui Dzeu, ci un urs ce stă pe labele dindărăt. Dar pentru exteriorul urât Dzeu i-a recompensat cu însușiri frumoase în cele sufletești.

Conziderând asprimea climatei, îți vine a crede, că *eschimoșii* sunt oameni închiși, posomorâți, urăcioși, ca și vremea lor. De unde?! Ei sunt oamenii cei mai veseli pe lume! Toată viața lor constă din râs și glume — dacă au ce mânca. Măncare este în abundență, foame nu rabdă, pretenziunile le sunt neînsemnate. *Eschimosul* locuiește în palatul zidit din ghiață. Femeia taie bucăți de ghiață în forma cărămidii și așezându-le peste olaită, le încheagă frigul, încât nu rămâne loc gol între ele, numai acolo unde zidarul anume a lăsat, ca să fie loc de intrare. Întrarea, la unele familii e prin vârful, la altele prin latura căsului, dar astfel, ca aceia să fie mai înaltă dela suprafața pământului. În casă se cobor pe scară. Aici e privești, aici ai ce vede și ce suferi! Femeia și copiii (de regulă 1—2) toată ziua stau în locul acesta, scutit și se încălzesc la focul ce arde într'un ștergi umplut cu unsoare de peste ori urs de mare. Peste focul acesta e atârnată o căldare în care fierbe ori se coace carnea, ori fierb unele specii de mușchi, a căror miros amestecându-se cu cel al omului, te face se leșini! Și ei totuși se simt bine. Aici

ac ei ospete, noi am zice „bancheturi“, căci sunt din ale afară ospitali.

Un vânat bun aduce cu sine invitarea oaspeților în tractarea lor cu diferite bunătăți, de cari a dat Dumnezeu pe seama eschimosului. Permiteți-mi, să vă cînesc un prînz dat în onoarea călătorului Nordenskjöld:

1. Heringuțe uscate.
2. Carne de căne de mare *uscată*.
3. " " " " " *fiartă*.
4. " " " " " *tocată*.
5. Alce (păsări) fierte.
6. O bucată din coadă de chit.
7. Pește uscat.
8. Carne de ren uscată.
9. Mușchi fierți.
10. Mușchi copți în unsoare.

Postim un prînz de gală! Tot carne și iar carne și la fine niște plante (cu cari la noi nici animalele nu se nutresc). Ce observăm?! Nordenskjöld descrie ce a mîncat, dar nu amintește de beutură. Lucrul e prea firesc, căci eschimosul sau bea unsoare (cînd e la vînat) sau își stîmpără setea cu un sloi de gheață. Alcoolul, (beuturile spirituoase) în Groenlanda e oprit a-l consuma din cauza frigului prea mare. Ar îngheța și sufletul în ei.

Vieța familiară la ei e exemplară! Și poate fi, căci toată povara vieții se razimă pe umerii femeii. Femeea clădește casa, ea îngrijește copiii, ea coase haine, ea face de mîncare, ajută bărbatului în a drege instrumentele de pescuit și vînat, ba ajută și la pescuire și vînanie. (Unicul lucru al bărbatului).

Bărbatul își ia luntrea sa numită „*caiuca*“ și pleacă pe valuri să prindă ce-a da Dumnezeu. În ale pescuirei sunt foarte isteți. Mîna le este sigură și săgeata aruncată arare-ori nu lovește la locul țintit.

Vieța socială încă e favorabilă. Certe, neînțelegeri sunt și între dînșii, căci doară oameni sunt și ei, dar judele în cazuri disonante îi împacă ușor și foarte curios!

Cei sfâdiți merg la judecatori. Judecătorul ascultînd para, cheamă oamenii satului și poruncind tobașului să sune, pune pe cei părăți față'n față poruncindu-le ca să se batjocorească reciproc. Carele a spus mai multe glume și sarcazme în contul celui alt este cel cu adevărul și se depărtează, ca învingător.

Din punct de vedere al credinței azi mulți sunt evanghelici (luterani), dar sunt încă și păgâni. Credința acestor din urmă nu e pronunțată și difere după ținut și familie. Caracteristic comun au, că cred în spirite bune și rele. Cred apoi în migrarea sufletelor din oameni în animale, de aici provine silința lor de a ucide cât mai multe animale, ca sufletul omenesc așezat în animalul ucis, să scape cât mai iute.

Spiritele bune îngrijesc oamenii pînăce sunt vii, iar cele rele produc boalele și moartea. În tot crezul lor o însușire neumană e, ce provine din credința, că spiritele rele se lipeșc din cel bolnav pe cel sănătos, în urma căreia bolnavul îl izolează în o căsuță anume pentru el clădită. Aici tînjeste bietul, pînă ce-și dă sufletul.

Felul de a înmormînta morții încă difere după ținut. În unele locuri îl înmormîntează în zăpadă ori unde se vede pămîntul în pămînt și îl astupă cu pietrii, fiecare drumar aruncă câte-o peatră pe mormînt, pînăce se face o grămadă, nu cumva să se reîntoarcă cel mort. În alte locuri duc mortul pe o sanie trasă de căni (unicul animal al groenlandezului) pînă la un loc mai ridicat. Aici îl lasă pînăce sau i-se descompun ochii sau îi mănăneă paserile și apoi îl aduc

acasă, încunjură de trei ori casa cu el, ca să nu știe unde se află și apoi îl îngroapă.

Astfel cred ei, că vor scăpa de vizitele neplăcute ale celor morți. În unele locuri morții si aruncă în mare. Cu aceștia isprăvesc mai iute.

Moartea nu conturbă veselia lor. Eschimosul numai odată în an e năcăjit, și anume atunci, cînd se începe noaptea. Numai celce cunoaște împrejurările polare le poate înțelege năcăzul. Noi înțelegem năcăzul lor, căci a sta la întuneric timp de 6 luni nu e glumă. Noaptea de jumătate de an din jurul polului este unul din acelea impedimente, cari au zădărnicit pînă acum descoperirea polului. Soarele cu celelalte corpuri cerești, privind din pol, în drumul lor descriu un cerc paralel cu orizontul, deci nici nu resar, dar nici nu apun. Pînăce soarele luminează jumătatea nordică a pămîntului — din 21 martie pînă în 23 septembrie — la polul nordic jumătate de an e ziua, pe cel sudic e noapte, din contră e începînd cu 23 sept. pînă în 21 martie.

În ziua cea de $\frac{1}{2}$ an soarele se învîrte de 182 de ori paralel cu orizontul și în drumul său în fiecare 24 de ore se nalță tot mai mult pînă în 23 iunie, cînd și-a ajuns înălțimea maximală $23\frac{1}{2}^{\circ}$ (cam așa de înalt, ca și înălțimea ce ne-o arată soarele iarna la amez). De aci începînd înălțimea soarelui tot scade, se coboară spre pămînt, pînă în fine la 23 sept. dispare cu totul, ca să-și facă datoria la polul sudic, lăsînd întunecime în urma sa. Aici se potrivește cuvîntele poetului: „Te-ai dus și în urma ta pustiu a rămas“!

Cînd apune soarele pentru $\frac{1}{2}$ an bieții eschimoși se adună într'un loc și cu cîntece și lacrimi își iau bun rămas dela binefăcătorul, încălzitorul și luminătorul lor. Dar iute se mîngăie! Privesc la lună, la zăpada și lumina polară și sufletul li-se umple de nădejde, că acestea trei încâtva vor suplini soarele și vor putea orbeca în munca pentru cîștigarea hranei.

Mai curios fenomen e aici lumina polară.

Cerul într'o parte deodată începe a se lumina. Lumina devine tot mai intensivă, schimbîndu-și poziția și forma, luminează încâtva pe cei fără lumină. Forma luminei polare e diferită. Cînd e glob, cînd e ca o stea uriașă, mai comună e în forma unei panțelici luminoase. Lumina revarsă, dar nu e nici lună nici soare! Ce poate fi dară?

Fizicianii explică lumina polară cu magnetismul și o aduc în legătură cu polul magnetic, care e în apropierea polului de rotațiune.

Doamnelor și Domnilor! Lumea întregă vorbește, azi de polul nordic, unii cu mai multă, alții cu mai puțină pricepere. M'am nizuț a da o icoană cât se poate de clară, ca să putem aprecia osteneala celor doi descoperitori ai polului, cari azi emulează pentru obținerea cununei de lauri. Bine și fac, căci emularea nobilă e cinstită și aduce rod bun, durere însă, că în argumentarea lor se folosesc de astfel de expresiuni, cari nu sunt demne de a documenta un rezultat științific.

Pe Peary dejă în anul 1906 numai 300 km. l-au despărțit de polul nordic, iar polul sudic a rămas de locotenentul Shackleton la o depărtare de 180 km. Societățile geografice, dejă pregăteau saniele cu motore, construiau baloanele pentru a înainta spre poli, cînd iată omul dedat sau mai bine zis trenat în suportarea frigului, învățînd din pășaniile antecesivilor, înzestrat cu aparate perfecționate și ajutorat de eschimoși și căni polari ajunse la pol. Doi descoperitori deodată! Care e cel adevărat?! Putem zice ambii, căci cunoscînd activitatea lor de pînă acum în direc-

ținea aceasta, n'avem cauză de-a dubita în cele susținute de ei, mai ales atunci, când societățile geografice de acum au a se pronunța în chestiune.

Curios e în toată afacerea, că atât Peary, cât și Cook (precum arată și desemnul acesta) dela 80° lățime nordică până la pol au parcurs drumul în linie dreaptă, dar cum au știut penetra prin locurile necunoscute și neumblate fără de-a coti nici în dreapta, nici în stânga, aceasta nici unul nu o spune.

Nu trebuie să atribuim așa mare însemnătate faptului, că ei au descoperit polul, dar să nu detragem nici din meritul faptului, căci probabil, că Peary și Cook vor fi făcut experimente științifice, deși despre acestea încă puține povestesc.

Când mă cuget la pol, îmi vine să presupun, că până chiar la pol nici Peary nici Cook n'a ajuns! Și pentru ce? Pentru că sub pol înțelegem punctul unde osia pământului ajunge la suprafață. Punctul acesta nu se poate observa cu ochii liberi, din cauza, că apa și aerul se învârtesc împreună cu părțile solide a pământului, deci nu se deosebește de jurul său. Aparatele cele mai perfecte de cari dispunem azi nu ne pot arăta precis punctul polar, ci numai până la un cerc cu diametru de 3 dm. în jurul osiei.

Aparatele lor însă în cazul cel mai bun au putut arăta un cerc cu diametru de 2 km. și așa rămâne, ca polul să fie căutat înăuntrul cercului acestuia.

Doamnelor și Domnilor! Lumea cultă în chestiunea descoperirii polului nordic s'a împărțit în două tabere. Unii simpatizează cu Cook și pretind dreptul de întâietate lui Cook, ca și care a fost primul, care a adus vestea despre pol. Alții îl declară de un înșelător și declară de un adevărat descoperitor pe Peary, căci el mai multe poate documenta. A arunca însă cu peatră asupra cuiva, fără nici o bază, nu e lucru creștinesc. Noi Românii n'avem motiv de-a simpatiza nici cu unul dintre ei, să așteptăm glasul celor competenți, ei vor judeca, iar judecata lor dreaptă va fi!

De astădată numai atât v'am putut spune despre regiunile polare și descoperirea polului nordic, am reasumat tot ce s'a scris în meritul acesta, dar pentru cunoașterea pe deplin a unui ținut nu e prea destul, deci cu permisiunea D-Voastră cu altă ocaziune voi completa cele de acum cu rezultatul celor doi descoperitori ai polului în speranța, că și ei vor destăina mai multe.

Apel.

Domnul meu!

Ne adresăm către D-Voastră în o chestie, care frământă de mult opinia noastră publică, desbătută fiind în ultimii 15 ani de repetite-ori în coloanele presei noastre în mod aprobător, fără de a fi luat însă până acum forme concrete.

E vorba ca foștii știpeștii (bursieri) ai diferitelor noastre fundațiuni, fără privire la caracterul confesional al celor mai multe din aceste, să se închege în o acțiune de a sprijini prin cvote benevole, la cari se vor obliga, tineri de ai noștri în scopul de a-și completa studiile mai înalte în străinătate.

Două motive mai ales ne conduc în această acțiune: Datorința morală ce o avem toți cei ce cu ajutorul știpeștii am ajuns a ne crea o situație oarecare, și împrejurarea, că actualele noastre fundațiuni sunt împiedecate de a mai trimite tineri la studii în străinătate, silite fiind a da știpeștii numai pentru tinerii, ce își fac studiile la universități și școale mai înalte din patrie.

Departa este de noi gândul de a desconsidera institutele mai înalte de învățământ din patrie, dar nime nu ne-ar putea contesta deosebită influență binefăcătoare asupra dezvoltării intelectualilor noștri, universităților și școalelor mai înalte din străinătate, cari ori-cum deschid orizonturi mai largi și oferă bun prilej și celor ce și-au terminat în patrie studiile de a completa aceste studii și a intra mai bine înarmați în viața noastră publică, unde pe toate terenele se resimte în mare măsură lipsa oamenilor cu vederi mai largi, cu concepțiuni mai înalte și cu pregătiri speciale pentru ramul de activitate căruia se dedică.

Și negreșit că avem și datorință a ne îngriji de surescena care azi-mâne este chemată a ne lua locul în viața publică.

Încercăm deci a concretiza această acțiune prin prezentul apel, având apoi a ne da seamă despre rezultate și experiențe cu ocaziunea unei întruniri a foștilor știpeștii care așa credem că mai ușor s'ar putea pune la cale cu ocaziunea proximei adunări generale a Asociației noastre.

Inițiativa noastră se concretizează deocamdată în următoarele:

1. Să binevoști, a conscrie pe toți foștii știpeștii din părțile D-Voastră, arătând în special actual lor poziție, cât și fundațiunea din care au beneficiat de știpeștie și suma cu care au beneficiat.

Să insistăți ca fie care fost știpeștii, acum în situație de a putea da din câștigul său ceva să se obligă a contribui cu cel puțin 25 cor., la a să și cel puțin pe un period de 5 ani, în scopul ajutorării tinerilor, pe cari li va designa întrunirea pe care am luat-o în vedere.

Banii încasați astfel până cel târziu la 1-a aprilie 1910 ar să se trimită împreună cu lista prezentă la adresa D-lui Dr. G. Dobrin, avocat în Lugoj, care este dator a cvita imediat primirea sumei, pe care depune la „Albina“, fiind totodată dator a face dar de seamă amănunțită cu ocazia întrunirii luate în sus în vedere.

3. Să căutați a servi cu toate datele statistice cerute în alăturatele rubrici, ca să putem avea un tablou complet.

4. Suma ce va incurge până la întrunirea luate în vedere să servească deja ca un ajutor sau eventuale mai multe, pe anul școlar 1910/11 după cum va hotărâi întrunirea luate în vedere.

În fine ne rugăm se binevoști, a ne comunica eventualele D-Voastră observări sau reflexii la această inițiativă.

Lugoj, în ajunul Crăciunului 1909.

Dr. St. Petrovici, deputat dietal și avocat.

Dr. G. Dobrin, avocat.

Dr. V. Branisce, ziarist.

Dr. N. Janovici, avocat.

Dr. C. Ignea, medic.

Dr. J. Stoian, avocat.

Dr. P. Groza, cand. de avocat.

Dr. J. Groșan, cand. de avocat.

Dr. C. Grădinari, cand. de avocat.

Dr. A. Micu, cand. de avocat.

CRONICA.

Sf. sărbători în Arad. În ziua primă de Crăciun a pontificat P. S. Șa Dl Episcop Ioan I. Papp, asistat fiind de Dnii: V. Beleş, protopop, G. Popoviciu, protopop-referent, G. Bodea, A. Vesalon, V. Olariu, T.

Vătan, Dr. T. Botiș preoți, Dr. I. I. Suci, C. Lazar, Dr. G. Ciuhandu diaconi. Postorala rostită de P. S. Sa a fost, ca totdeauna, împodobită cu asemănări și exemple luate din viața de toate zilele spre a putea fi ușor înțeleasă de credincioși. A făcut o impresie adâncă.

A doua zi au servit Dnii: V. Beleş, protopop, Tr. Vătan, G. Bodea, preoți și Dr. G. Ciuhandu, diacon. În această zi a ținut pâr. protopop V. Beleş, iar în ziua de anul nou pâr. Vătan câte o predică.

În ziua de Botez a celebrat atât sf. liturgie, oât și sfințirea apei P. S. Sa Dl. Episcop încunjurat de dnii: V. Beleş, protopop, G. Bodea, A. Vesalon, V. Olariu, Tr. Vătan preoți, C. Lazar și Dr. G. Ciuhandu diaconi.

În decursul sărbătorilor am avut plăcerea de a ne delecta în cântările liturgice executate de corul Asociațiunii Arădane, al cărui dibaciu conducător e dl. T. Lugojan.

Atât în ziua primă de Crăciun, cât și la anul nou s'au prezentat la P. S. Sa funcționarii dela Consistor, corpul profesoral dela inst. ped.-teol. și alți mulți domni din societatea română din Arad, precum și comitetul parohial și un frumos număr de credincioși aducându-și omagiile lor și dorind viață îndelungată și sănătate arhierului lor iubit.

În cele trei zile de Crăciun precum și la Anul nou și la Botez a fost invitată la ospitaliera masă a P. S. Sale inteligența română din Arad.

Cronică bibliografică.

Au apărut în biblioteca „Minervei” 1. „Tuberculoza” de dr. I. Ducean 30 bani. 2. „Nuvele arabe” de Miriam Harry. trad. de N. Pandelea 30 bani. 3. „Erupția vulcanului Krakatoa” de Camille Flammarion. traducere de: Scarlat Georgescu 30 bani. 4. „Minutata poveste a lui Petre Schlemihl” de Adelbert de Chamisso; trad. din limba germană 30 bani. 5. „Albert Savarus” navelă, de Honoré de Balzac; trad. de Constantin Călugăruș 30 bani. 6. „Asia”-roman. de Ioan Turgenieff. trad. de Nicolae Pastia 30 bani. 7. „Astronomie populară” de: H. Macpherson (jun.) trad. de Victor Anestin 30 bani. 8. „Pentru părinți și copii” pagini alese de morală și educație de: I. M. Guyau. trad. de Scarlat Georgescu 30 bani. 9. „Educațiunea morală” de: I. Slavici 30 bani. 10. „Pagini alese” de: Ernest Renan; trad. N. Pandelea. 11. „Mănușchiul de Rugioare” de: André Theuriot. trad. de: Natalia Iosif 30 bani. 12. „Cinci ani de mișcare literară” de: Sextil Pușcariu 30 bani. 13. „Amintiri dela Sevastopol” Vol. I de: Leon Tolstoi 30 bani. 14. „Amintiri dela Sevastopol” Vol. II Leon Tolstoi 30 bani. 15. „Educațiunea Fizică” de: I. Slavici 30 bani. 16. „Educațiunea rațională” de: I. Slavici 30 bani. 17. „Muștrările doamnei Candel” de: Douglas Jerrold. trad. de: I. Raduț 30 bani. 18. „Poveste” de: Nicolae Gogol. trad. din rusește de: Nicolae Dunăreanu 30 bani.

Biblioteca „Minervei” 1. Rapsodii și balade de: Ioan Bărsanu. preț: Lei. 1.50. 2. „Anecdote nouă” de: Th. D. Speranță. preț: Lei. 1.50. 3. „Calendarul Minervei” pe 1910. preț: Lei. 1.25. 4. „Noul Testament” Partea I. Evangheliile. de: Arhierul Sofronie Craioveanul.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din *Giula-maghiară*, prin aceasta să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. 1200 cor. salar în bani gata. 2. Cortel în natură constător din două odăi, culină, cămară de lemne și de legume. 3. Folosirea alor 100 stângini□ din grădina bisericii. 4. Stolele dela mormântări și anume: a) dela mormântări de cl. I. 4 cor.; b) dela mormântări de cl. II. 2 cor.; c) dela mormântări de cl. III. 1 cor.; La mormântările de cl. I și II, pentru stolele arătate alegândul va cânta și hora mortului îndatinată aici.

De curățirea din afară a locuinței învățătoresți nu altcum de curățirea și încălzirea salei de învățământ să va îngriji comuna bisericească, iar de curățirea din lăuntru a locuinței învățătoresți se va îngriji alegândul învățator.

Alegândul învățator va fi îndatorat a conduce strana dreaptă din s. biserică și a conduce cor bărbătesc pe 4 voci, fără a țineă cont la vr'o remunerație. Pentru conducerea corului poate fi remunerat de după cum va decide comitetul parohial.

Alegândul numai după cinci ani prestați în aceasta comună bisericească va fi îndreptățit la primul cvincenal. Dela recurenți se recere pe lângă cvalificațiune învățătorescă cu calcul general distins sau bun, să aibă și 4 clase gimnaziale, reale sau cel puțin civile cu calcul distins sau bun.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă, adresate comitetului parohial ort. rom. din *Giula-maghiară* se vor așterne în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc al tractului Chișineului în Nadab (com. Arad) având recurenții a se prezentă în cutare duminică ori sărbătoare în s. biserică de aici spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. din *Giula-maghiară* ținută la 12/25 decembrie 1909.
Ilie Mișcuța, Ioan Barbulescu,
preș. com. par. not. com. par.
În conțelegere cu: Demetriu Muscanu, adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante *Soldobagi* din protoprezbiteratul Orăzii mari, se scrie concurs cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială cu grădină (1/4 jugh.) și cu supraedificatele; 2. Una sesiune pământ arător și fânaș, după care alesul are să solvească toate dările; 3. Dela 70 nr. case în bir câte 2 cor; 4. Venitele stolare, prohod mic pentru mort până la 7 ani 2 cor., prohod simplu la mort mare 6 cor. prohod mare, cu ertăciuni, 12 evanghelii, evanghelia lui Lazar și festanie 12 cor., și celelalte venite stolare conform protocolului com. paroh. diu 4 decem. (21 noem) 1909; 5. Paușal pentru cancelaria oficiului parohial 5 cor. 6. Întregirea dela stat staverită pentru aceea parohie.

Alesul va avea să catehizeze atât elevilor din școala cotidiană cât și celor din școala de repetiție fără a așteptă vre-o remunerație dela comună ori dieceza.

Parohia fiind de cl. II, dela recurenți se recere cvalificațiunea prescrisă pentru astfel de parohii. Recurenții sunt avizați a-și trimite recursese adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform Regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop în termenul indicat, iar până la alegere a se prezentă

În vre-o duminică ori sârbătoare în s-ta biserică din Soldobagi spre a-și arăta desteritatea în celea rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacală*, protopop. 1—3

Pe baza rezoluției Ven. Consistor Nrul 7219/903 se escrie concurs pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistemizată pe lângă parohul Ioan Dogariu din Ianova, pprezbiteratul Timișorii, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Beneficiul îl formează jumătate din toate venitele parohiale ale parohiei preotului Ioan Dogariu și anume jumătate din sesiunea parohială, $\frac{1}{2}$ din stolele uzitate, jumătate din bir, jumătate din grădina extra și intravilană; iar din parohia rămasă vacantă prin moartea fericitului preot Petru Petrovici va folosi jumătate de parohie cu stolele uzitate și birul de după coalele de fasiune pentru întregirea dotației preoțești, fără ca din venitul acestei parohii să fie obligat a da ceva parohului Ioan Dogariu, — cari venite cu întregirea dela stat asigură venitele pentru parohii de *clasa I (prima)*. De după beneficiul parohial alesul va avea să solvească toate dările publice. Alesul va avea să predice în fiecare duminică și sârbătoare în s. biserică și să provadă fără altă remunerație catehizația la școalele noastre confesionale de băeți și de fete din loc.

Recursele ajustate cu documentele originale de evaluări pentru parohii de clasa primă sunt a-se înainta la Prea On. oficiu pprezbiteral în Timișoara; iar recurenții vor avea să se prezente cu observarea §-20 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din loc în vre-o duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în celea rituale.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Ianova (Margitfalva) la 9/22 septembrie 1909.

Comitetul parohial

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Traian Putici* m. p. 1—3

Pe baza înaltului ordin al Ven. Consistor de ditto 9/22 noembrie a. c. Nr. 7393/1909 se escrie concurs pe vacanta parohie de *clasa primă* din comuna *Fibiș*, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt:

1. Una sesiune urbanială constatatoare din 30 jughere catastrale;
2. Jumătate jugăr intravilan de sub Nr; casei 92. și jumătate jugăr estravilan aparținător acestuia;
3. Venitul stolar legal;
4. Bir după fiecare $\frac{1}{8}$ de sesiune 7. l. grâu și dela fiecare jeler 5. l. grâu;
5. Intregirea dotației dela stat, după evaluarea alesului paroh;
6. Alesul va fi îndatorat a solvi din al său toate dările publice și e obligat. a catehiza în școalele noastre fără altă remunerație.

Reflectanții au a-și înainta recursele ajustate conform § 17. din Regulamentul pentru parohii, adresate comitetului parohial din Fibiș, oficiului protopresbiteral în Lipova (B. Lippa), iar în vre-o duminică ori sârbătoare, cu observarea §-lui 20. din Regulamentul pentru parohii au a se prezenta în sf. biserică din Fibiș, spre a-și arăta desteritatea în cele omiletice și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu*, adm. protop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea încopciativă a postului învățătoresc din *Bruznic* se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 1000 cor. 2. Locuință și grădină intravilană 3. Pentru scripturistica 20 cor. 4. Diurnele

la conferință 30 cor. 5. Dela înmormântări cu liturgie 1 cor., fără liturgie 80 fil; unde va fi poftit.

Alesul numai după prestarea unui serviciu de ani în comună e îndreptățit a conduce cantoralul biserice și ținemionile cu școlarii. Conducătorii cor vor fi preferiți.

Cei ce doresc a ocupa acest post să avizează că recursele lor ajustate conform dispozițiilor vigoare și adresate comitetului parohial din Bruznic să le trimită oficiului protopopesc în Lipova (Lippa) iar danși să se prezinte în sânta biserică din Bruznic spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

George Marcu,
pres. comit. par.

Iosif Gru
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu*, adm. prot. 2—

Pentru îndeplinirea parohiei din *Socodor*, devenită vacantă prin trecerea din viață a parohului Aurel Popa prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu această parohie sunt: 1. Una sesiune pământ. 2. Birul preoțesc, și anume: de casă cu pământ una vică grâu și una vică cucuruz, și dela casă fără pământ una vică cucuruz. 3. Stolele legale.

Parohia fiind de clasa *primă*, dela recurenții și recere evaluări corespunzătoare pentru asemenea parohii. Alesul va suportă contribuțiile ce cad dela sesiunea ce o va beneficia și va catehiza la școlile noastre confesionale fără a ținea cont la vr'o remunerație vădufa răposatului preot Aurel Popa în beneficiu jumătate din venitul parohiei un an întreg, adică până la 4 octombrie n 1910.

Recursele ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parohial rom. gr. ort. din Socodor să vor subșterne oficiului protopopesc al tractului Chișineu la Nadab (com. Arad) având recurenții a-se prezentă în cutare duminică ori sârbătoare în s. biserică din Socodor spre a-și arăta desteritatea în orator și cele rituale, ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Dat din ședința extraordinară a comitetului parohial rom. gr. ort. din Socodor ținută la 7/20 nov. 1909.

Aurel Papp,
preot, pres. com. par.

Ioan Crișianu,
Inv., notar.

În conțelegere cu: *Demetriu Muscanu*, adm. ppe

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor de sub Nr. 3442 — 1909 de dto 28 mai (10 iunie) se publică licitațiune minuendă, pentru reedificarea naiei și bisericii din comuna *Mănerău* protopopiatul Ienopoli (Boroșineu) cu prețul de exlamare 7850 cor. 22 fil. pe ziua 24 ianuar c. v. 6 *Faur* n. 1910 la 11 or în localitatea școalei din loc.

Licitanții au să depună ca vadiu 10 % din prețul de strigare, în numărul ori papire de valoare acceptabile. Planul, preliminarul de spese și condițiile de licitațiune să pot vedea în oficiul de preseși din loc.

Comuna bis. își rezervă dreptul, de a da lucrarea spre ezeutare aceluia dintre licitanți în care va avea mai multă încredere.

Licitanții nu-și pot forma drept la diurne și spese de călătorie.

Contractul încheiat, pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bis. numai după aprobarea Ven. Cnsistor.

Dat, din ședința comitetului parohial gr. ort. din Mănerău, ținută la 6/19 decembrie 1909.

Romul Popoviciu,
paroh. presed. com.

Toma Sirca,
not. com. par.